

Godišnji izveštaj o radu

Novosadske novinarske škole

2019

Uvodna reč

I 2019-ta JE JOŠ JEDNA PROPUŠTENA GODINA ZA ULJUDIVANJE MEDIJSKOG SEKTORA U SRBIJI

zveštaj Freedom hause o medijskim slobodama u svetu za 2019. godinu, Srbiju smešta u zemlje sa „delimičnom slobodom medija“ i ocenom 2 od maksimalno 4, navodi DW prenoseći godišnji izveštaj ove ugledne nevladine organizacije sa sedištem u Vašingtonu.

Vlasništvo u medijima i dalje nije konsolidovano, pritisci na novinare i medijske kuće više nisu skriveni već su potpuno vidljivi i otvoreni, novinari više nisu sigurni “za koga to rade” da li za javni ili privatne interese, uređivačke politike i javnih servisa daleko su od balansiranog profesionalizma. Navedimo samo rezultate istraživanja Novosadske novinarske škole, koji korespondiraju i sa na primer rezultatima istraživanja BIRODIA i još nekikh ekspertske konzorcija, po kojima postoji ozbiljna podzastupljenost subjekata koji pripadaju opozicionim strankama i pokretima, kao i svim akterima društvene prakse koji nisu apsolutno u saglasju sa dnevnom praksom političkih i ekonomskih elita. I dalje nakon 14 godina monitoringa javnih servisa subjekti ženskog pola su tri puta manje prisutni, kao izvori informacija i direktno citirane osobe, od muškaraca. Komercijalni elektronski mediji sa nacionalnim frekvencijama su sasvim napustili profesionalne standarde, tabloidizirali su “signal” i osnovno obeležje im je senzacionalizam i promocija vladajuće partije i njenog lidera. Krše se kako odredbe Zakona o elektronskim medijima (2014), tako i Zakona o javnim medijskim servisima (2014), Zakona o javnom informisanju i medijima (2014) i Kodeksa novinara Srbije (2015). Regulatorno telo za elektronske medije ne reaguje, Savet za štampu se trudi da rešava podneske ali u odnosu na to što tabloidna štampa objavljuje u Srbiji nemaju dovoljno kapaciteta. Lažne vesti su postale deo svakodnevice u toj meri da uprkos nekoliko sajtova koji se bave njihovom dekonstrukcijom, ovладale su medijskim prostorom. Samo na sajtu Fejknjuz tragača Novosadske novinarske škole protekle godine je dekonstruisano više od tri stotine lažnih vesti. O lažnim vestima i dezinformacijama se mnogo govori ali se malo čini na njihovom suzbijanju i sankcionisanju. To je sad vrlo popularna tema ali dalje od debatovanja sistemski nije se postiglo.

Međutim ne slažu se svi u javnosti Srbije sa ovim ocenama. Tako na primer “Na sastanku u Skupštini Srbije 30. oktobra, kopredsedavajuća delegacije Evropskog parlamenta, Tanja Fajon rekla je da je brine situacija sa slobodom medija u Srbiji. Podsetila je da je u prošlom izveštaju Evropska komisija konstatovala da nije bilo nikakvog napretka u toj oblasti. Istakla je, kako [prenoše](#) N1 i FoNet, da joj je žao što vidi da Srbija ne napreduje i da je brinu informacije o nasilju i zastrašivanju novinara”. Ovu konstataciju je demantovao poslanik SNS Vladimir Orlić navodeći da “Srbija beleži rast na listi “World press freedom index”. Dodao je, zatim, da smo na Ekonomistovoj listi u rangu SAD, te da smo sada na rekordno visokoj poziciji liste koje zajedno formiraju Kejto institut, Frejzer institut i Liberale institut iz Fridrih Nojman fondacije, a da smo 2012. godine bili na izrazito niskom mestu”

(<https://www.istinomer.rs/izjava/sloboda-medija-u-srbiji-veca-nego-2012/>). Međutim i ove tvrdnje ne odgovaraju baš istini jer na listi **“World press Freedom index”**, koju sačinjava organizacija Reportera bez granica, za 2019. godinu, Srbija je na 90. mestu. Prema podacima istog sajta iz njihove arhive za 2012. godinu, Srbija je bila na 80. mestu. Znači, u odnosu na pre sedam godina pali smo za deset mesta.

Ono što je odista pozitivno brojanje u 2019. jeste opšta kampanja medijskog opismenjavanja koja je sad već obuhvatila na stotine prosvetnih radnika i učenika i osnovnih i srednjih škola i ovi seminari postaju sve traženiji. Organizuje ih kako Zavod za unapredjenje obrazovanja i vaspitanja, tako i civilni sektor među kojima vodeću ulogu ima Novosadska novinarska škola. Prosvetni radnici su izgleda prvi razumeli koliko je važno biti medijski i digitalno pismen i te veštine preneti na svoje učenike. Novosadska novinarska škola je lider u Srbiji pa i na Balkanu u ovoj oblasti ali i Zavod za vaspitanje i obrazovanje Srbije, kao i Ministarstvo kulture i medija veoma su aktivni na ovom polju. Prvi rezultati su i te kako vidljivi. Drugo što valja istaći je da je ova Vlada uspela da sastavi medijsku strategiju do 2025. godine i da ovaj dokument, koji se čeka od 2016. prodje medjunarodnu evaluaciju do kraja 2019. Čekalo se do 30. januara 2020. da je Skupština i usvoji i tek nakon toga sledi izrada akcionog plana što će biti posao tokom 2020.

Uljuđivanje medijskog sektora u Srbiji nije obeležilo 2019-tu godinu. 2020 je godina izbora i ne mogu se očekivati veliki pomaci u ovoj oblasti ali mediji su postali stalna tema u javnom diskursu i to je već veliki napredak. 20. januara 2020. članovi akademske zajednice predali su peticiju sa potpisima 140 doktora nauka i zatražili od RTS-a, kako kažu, istinito, objektivno i profesionalno izveštavanje o svim aktuelnim pitanjima. Dobar početak nove godine.

prof.dr Dubravka Valić Nedeljković

Realizovani i započeti projekti

Mediji u životu deteta	
Podrška (donator)	Ministarstvo kulture I informisanja
Period realizacije	novembar 2019 – decembar 2019.
Opis projekta	Projekat „Mediji u životu deteta“ doprineće porastu nivoa medijske pismenosti kod roditelja, prosvetnih radnika i posredno dece. U okviru projekta biće kreirano 3 video zapisa i 3 propratna teksta o medijskim fenomenima koji utiču na život dece kao što je upotreba medija, štetan sadržaj, lažne i manipulativne informacije. Svi medijski sadržaji biće objavljeni na sajtu Novosadske novinarske škole i podeljeni na edukativnom sajtu Digitalni pogon.

Unapređivanje profesionalnih kompetencija novinara i studenata novinarstva	
Podrška (donator)	Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama
Period realizacije	Oktobar 2019.

Opis projekta	Sprovodeći svoju misiju unapređivanja profesionalnih standarda medijskih radnika, Novosadska novinarska škola je realizovala obuku tokom koje je četiri novinara i šest studenata osnovnih, master i doktorskih studija u oblasti novinarstva i komunikacija steklo znanja i veštine neophodne za pravovremeno uočavanje lažnih i manipulativnih informacija u cilju zaustavljanja njihovog širenja i smanjivanja posledica neprofesionalnog medijskog izveštavanja.
----------------------	--

Religija u etru	
Podrška (donator)	Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama
Period realizacije	oktobar 2019.
Opis projekta	Tokom oktobra u okviru projekta „Religija u etru“ objavljena je epizoda koje se bavi odnosom religije i nauke. Epizoda je dostupna na sajtu Novosadske novinarske škole, na našem Jutjub kanalu i društvenim mrežama, kao i svim zainteresovanim radijskim stanicama na besplatno emitovanje. U serijalu govorili su predstavnici Srpske pravoslavne crkve, Rimokatoličke crkve, Islamske zajednice, Reformatiske hrišćanske crkve, Evangeličke Slovačke a.v. crkve i Protestantske hrišćanske zajednice. Projekat „Religija u etru“ ima za cilj izgradnju mira i podizanje svesti javnosti o važnosti pomirljivog dijaloga kroz učenje o interreligijskim vrednostima koje zagovaraju mir i jednakost. Serijal čine epizode koje se bave različitim kontroverznim temama u odnosu na religiju, a o kojima govore predstavnici različitih crkava i verskih zajedница, kako bi se podigao nivo svesnosti i informisanosti građana o njihovim različostima, ali i sličnostima, i time uticalo na nivo tolerancije u društvu.

Mediji za graђane – graђани za medije	
Podrška (donator)	Civilno društvo za unapređenje pristupa Srbije Evropskoj uniji
Period realizacije	novembar 2018 – septembar 2019.
Opis projekta	<p>U okviru projekta "Mediji za građane – građani za medije" Novosadska novinarska škola će aktivno zagovarati za unapređenje politika i praksi medijske i informacione pismenosti (MIP) kao podrške demokratskom razvoju u Srbiji i na Zapadnom Balkanu. Jačanjem kapaciteta i uloge učesnika Nacionalne koalicije za medijsku pismenost zagovaraće se sistemska unapređenja medijskih i obrazovnih politika. Koaliciju za MIP čini 10 eminentnih predstavnika OCD koje se bave medijima i obrazovanjem, predstavnika donosioca odluka, državnih institucija za obrazovanje, kulturu i medije, novinara, medijskih eksperata i eksperata za komunikacije, obrazovnih radnika i IT stručnjaka. Projekat će unaprediti kvalitet javne debate i informisanost građana o važnosti kritičke analize medijskih sadržaja kao ključnog aspekta evropskih integracija i demokratizacije društva.</p> <p>U okviru projekta realizovaće se saradnja različitih sektora i advokasi kampanja, organizovati javna debata o značaju MIP za evropske integracije Srbije i producirati 4 kratka video filma koja će biti promovisana na društvenim mrežama.</p> <p>Ovaj projekat je deo regionalnog programa "Mediji za građane – građani za medije: Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija za razvoj medijske i informacijske pismenosti na Zapadnom Balkanu" koji uz podršku Evropske unije implementiraju partnerske organizacije Mediacentar Sarajevo, Albanski medijski institut, Makedonski institut za medije, Institut za medije Crne Gore, Novosadska novinarska škola, Mirovni Inštitut, SEENPM.</p>

Unapređivanje medijske pismenosti kod mladih

Podrška (donator)	Netherlands' Fund for Regional Partnership – MATRA
Period realizacije	decembar 2018. – septembar 2019.
Opis projekta	<p>Edukovanjem medijskih radnika i studenata novinarstva, kao i publike, posebno mladih ljudi da kritički analiziraju/citaju vesti i proveravaju njihove izvore, da dekonstruišu lažne vesti objavljene u medijima u svim njihovim oblicima i prijavljujući lažne vesti uredništvu Fakenews Tragača, aktivno učestvuju u njihovom javnom dekonstruisanju, ovaj projekat će unaprediti nivo medijske pismenosti među (mladim) konzumentima ali i kreatorima medija kao i nivo njihove društvene odgovornosti.</p> <p>Tokom realizacije projekta biće organizovane dve obuke za medijske profesionalce i studente novinarstva koje pokrivaju oblasti kritičke analize medijskog diskursa, analize i proveravanja činjenica, analize vizuelnih tragova – video materijala i fotografija, kao i standarde za istraživanje, pisanje i uređivanje tekstova.</p> <p>Pored toga biće organizovano i 20 radionica za učenike osnovnih i srednjih škola koje će se održati u gradovima širom Srbije. Na ovim radionicama će naši eksperti iz oblasti medijske pismenosti sa učenicima i njihovim nastavnicima diskutovati o uticaju medija, važnosti razvoja kritičkog mišljenja, i na tipičnim primerima zajednički analizirati lažne vesti, njihove karakteristike i načine na koje se one plasiraju u medijima.</p>

**Megafon: Mladi u misiji medijskog
opismenjavanja**

Podrška (donator)	Czech Republic's Official Transition Promotion Program
Period realizacije	mart-oktobar 2019.
Opis projekta	<p>U okviru projekta „Megafon“ realizovane su radionice o dezinformacijama, oglašavanju, stereotipima i nasilju u medijima u šest osnovnih škola širom Srbije (Apatin, Novi Sad, Sremski Karlovci, Kraljevo, Mačkat, Novi Pazar). Nakon radionica učenici su sa svojim nastavnicama mentorkama u projektu kreirali 12 videa i 6 školskih biltena o medijskoj pismenosti koji su primer dobrog, modernog školskog časopisa. Svi kreirani materijali su objavljeni na sajtu Novosadske novinarske škole i društvenim mrežama, kao i kanalima škola koje su učestvovali u projektu. Na poslednjem događaju u okviru projekta „Megafon fest: medijska pismenost u obrazovnom sistemu“ učesnici u projektu imali su priliku da predstave svoj rad i iskustva u uvođenju medijske pismenosti u rad. U okviru događaja organizovana je i panel diskusija na kojoj su o perspektivama medijske pismenosti u obrazovanju govorili predstavnici institucija, školstva, medija i udruženja građana. Tim Novosadske novinarske škole sastavio je Vodič za edukatore kroz medijsku pismenost kako bi mogli i samioji sadrži stručne tekstove i uputstva za realizaciju radionica o navedenim temama kako bi nastavnici mogli da ponove radionice rađene u okviru „Megafona“ i sa drugim učenicima.</p> <p>Projekat „MEGAFON: mladi u misiji medijskog opismenjavanja“ podržala je Republika Češka u okviru programa Transition.</p>

Unapređivanje medijskog izveštavanja o ekstremizmu

Podrška (donator)	Hedaya
Partneri	Evropska unija
Period realizacije	oktobar 2019 – jun 2020.
Opis projekta	<p>Unapređivanje medijskog izveštavanja o ekstremizmu je projekat koji će pokušati da utiče na podizanje svesti o medijskom neprofesionalizmu kada su u pitanju osjetljive društvene teme poput ekstremizma, radikalizacije i terorizma. Trajanje projekta je 9 meseci tokom kojih je predviđeno više aktivnosti kojima bi se na dati problem ukazalo, ali i uticalo na poboljšanje medijskog izveštavanja. Predviđene aktivnosti podrazumevaju:</p> <ul style="list-style-type: none">-istraživanje i kreiranje priručnika za izveštavanje o ekstremizmu-eduikaciju za novinare i studente novinarstva-nagradu za najbolji tekst koji se bavi temama ekstremizma, radikalizacije i terorizma-kampanju na društvenim mrežama-dekonstrukciju lažnih vesti koje se tiču ekstremizma, radikalizacije i terorizma-konferenciju koja će okupiti eminentne stručnjake iz oblasti medija

Razotkrivanje dezinformacija u Jugoistočnoj Evropi

Podrška (donator)

National Endowment for Democracy

Period realizacije

jun 2019 – april 2020.

Razotkrivanje dezinformacija u Jugoistočnoj Evropi je regionalni projekat koji vodi SEENPM (South East European Network for Professionalization of Media), a implementira se u zemljama Zapadnog Balkana sa ciljem da se unapredi kvalitet medijskog izveštavanja.

Opis projekta

Tokom realizacije projekta oko 40 mladih novinara i studenata novinarstva iz regiona prvo će steći znanja i veštine potrebne za proveravanje činjeća, a potom i pisati tekstove koji razotkrivaju manipulativne i lažne medijske sadržaje, uključujući i one koje istovremeno plasiraju mediji u više susednih država. Pored toga u svakoj od zemalja učesnica projekta biće objavljeno i po 12 kritičkih tekstova u kojima će se analizirati praksa pojedinih medija, posebno onih koji su skloni objavljivanju manipulativnih i netačnih sadržaja.

Podsticanje profesionalnog medijskog izveštavanja

Podrška (donator)

National Endowment for Democracy

Period realizacije

decembar 2018. – novembar 2021.

Ovaj projekat usmeren je na podsticanje profesionalnog medijskog izveštavanja u Srbiji uz podršku radu Fakenews Tragaču i njegovoj redakciji. Svakodnevnim praćenjem medija i dvomesečnim analitičkim izveštajima, redakcija Fakenews Tragača će identifikovati lažne i manipulativne sadržaje i informisati građane o kvalitetu štampanih, elektronskih i onlajn medija. Kako bi ohrabrili profesionalizam i sprečili dalje širenje lažnih vesti i dezinformacija redakcija će o prekršajima informisati i regulatorna tela. A dodatni doprinos unapređenju profesionalnih standarda daće i usavršavanjem budućih i postojećih medijskih profesionalaca kroz edukativni program koji će biti organizovan tokom realizacije ovog projekta.

Opis projekta

Naš tim će redovno pratiti popularne štampane, elektronske i onlajn medije koji su postali važan izvor informacija u Srbiji. Korišćenjem profesionalnih alata za proveru činjenica i analizu medija, Fakenews Tragač redakcija, glavni urednik i novinari, će identifikovati izvore dezinformacija i objavljivati njihove dekonstrukcije na sajtu Fakenews.rs. Po završetku treninga, timu će se pridružiti i studenti novinarstva.

Pored toga, na svaka dva meseca, naš istraživački tim će objaviti i rezultate pet tematskih istraživanja o dezinformacijama i zastupljenosti lažnih vesti u Srbiji. Izveštaji će sadržati i analizu uticaja medija na politički diskurs, širenje lažnih informacija kao i analizu kvaliteta profesionalnog izveštavanja i njegove zasnovanosti na činjenicama.

Mediji za građane – građani za medije

Podrška (donator)

Evropske unije od strane partnerskih organizacija Mediacentar Sarajevo, Albanski medijski institut, Makedonski institut za medije, Institut za medije Crne Gore, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut, SEENPM

Period realizacije

februar 2018. – januar 2021.

Sedam organizacija za razvoj medija na zapadnom Balkanu udružilo je snage u okviru projekta „Mediji za građane – građani za medije“ koji finansira EU radi izgradnje kapaciteta OCD-a za unapređenje medijske i informacione pismenosti (MIP) u regionu.

Projekat (2018 – 2021) nastoji da doprinese ojačanom civilnom društvu koje se aktivno zalaže za unapređenje politika i praksi MIP u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji.

Projektne aktivnosti podrazumevaju:

Opis projekta

Istraživanja koja će ukazati na trenutno stanje politika i praksi u oblasti MIP u svakoj zemlji i regionu kao osnovu za sledeće aktivnosti. MIP koalicije koje će biti formirane u svakoj zemlji kao međusektorske radne grupe za izradu zagovaračkih planova i koordinaciju njihove primene, podržane kampanjama zagovaranja. Jedinstveni događaj – MIP konferencija koja će okupiti različite aktere, aktiviste i stručnjake u Novom Sadu, u Srbiji radi regionalne razmene o tome kako unaprediti MIP. Letnji MIP festival koji će okupiti oko 150 učesnika na Ohridu, u Severnoj Makedoniji, na edukativnim radionicama, stručnim panelima i mrežnim sednicama na kojima će učestvovati vodeći regionalni i EU stručnjaci kako bi razmenili znanje i praksu o inovativnim i kreativnim digitalnim rešenjima za promociju i podučavanje MIP.

Obuku budućih trenera, koja će stvoriti regionalnu bazu od 50 MIP trenera za obučavanje organizacija civilnog društva željnih napredovanja i promovisanja MIP širom regiona. 40 MIP inicijativa iz organizacija civilnog društva koje će se finansirati ovim projektom da bi se podigla svest i edukovalo o MIP i njenom značaju. Onlajn kampanje, koje će staviti u središte pažnje

stavove o MIP novinara, nastavnika i građana – učenika, roditelja, starih – kao glavnih aktera. „Novinarstvo za građane“ – aktivnost tokom koje će renomirani novinari učenicima srednjih škola približiti MIP, fokusirajući se na slobodu medija i kritičko razumevanje medijskih sadržaja.

Regionalni program „Mediji za građane – građani za medije: Jačanje kapaciteta OCD-a za razvoj medijske i informacione pismenosti na Zapadnom Balkanu“ realizuje se uz podršku Evropske unije od strane partnerskih organizacija Mediacentar Sarajevo, Albanski medijski institut, Makedonski institut za medije, Institut za medije Crne Gore, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut, SEENPM.

Digitalni pogon – CREATIVE DRIVE

Podrška (donator)

Delegacija Evropske unije u Srbiji

Period realizacije

januar 2018 – decembar 2020.

Opis projekta

Medijska pismenost u današnjem društvu predstavlja novu formu funkcionalne pismenosti građana i građanki i neizostavan je faktor u organizaciji svakodnevnog života.

Ekspanzija multimedija i tehnologije dovela je do promene načina na koji komuniciramo u društvu, a samim tim uticala je i na promenu načina na koji u društvu funkcionišemo, učimo i radimo.

Osnovni cilj projekta “Digitalni pogon” jeste uvođenje prakse medijske i informacione pismenosti u postojeće sisteme osnovnog i srednjeg obrazovanja u Srbiji kao oblika funkcionalne pismenosti građana i građanki u demokratskom društvu 21. veka.

Projekat za cilj takođe ima razvijanje kritičke svesti učenika, kao i razvoj kreativnosti i interaktivnosti u školama.

Ciljna grupa:

Prosvetni radnici osnovnih i srednjih škola

Školski bibliotekari

Učenici

Realizacija projekta trajeće tri godine i planirano je da obuhvati 10 osnovnih i 10 srednjih škola iz Srbije. Aktivnosti koje će biti realizovane u okviru projektnе saradnje sa školama:

Seminari stručnog usavršavanja prosvetnih radnika
Letnji kampovi Medijske pismenosti namenjeni prosvetnim radnicima i učenicima

Festivali kreativnih veština – predstavljanje kreativnih radova učenika na festivalu u Beogradu
Transformacija školskih biblioteka u infoteke, kreativne centre – seminar za bibliotekare

Studijsko putovanje (na kraju realizacije projekta) u evropske zemlje radi ostvarivanja saradnje sa drugim školama.

Realizaciju projekta „Digitalni pogon“ podržala je Delegacija Evropske unije u okviru programa „Civil Society Facility and Media Programme 2016-2017“, a aktivnosti koje će biti realizovane u toku prve godine kofinansirane su u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji se realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske i Misija OEBS u Srbiji.

Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu

Podrška (donator)

Ujedinjeno Kraljevstvo

Period realizacije

aprili 2019 – mart 2020.

Opis projekta

Aktivnosti na projektu "Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu" koji realizuju organizacije Albany Associates (Velika Britanija), Medaicentar (BiH) sa Novosadskom novinarskom školu i drugim organizacijama iz regiona fokusiraju se na osnaživanja novinara i studenata novinarstva u svakodnevnom radu, kao i na promociji važnosti medijske pismenosti.

Aktivnosti koje su realizovane tokom projekta su: treninzi o verifikaciji informacija za novinare/ke i studente/kinje novinarstva, trening o medijskoj pismenosti za predstavnike javnih servisa, izrada Priručnika za novinare i novinarke "Mehanizmi zaštite od onlajn nasilja".